

Ustawa

z dnia ... 2021 r.

o Instytucie Ochrony Konstytucji oraz o likwidacji Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu¹

¹ W niniejszej ustawie dokonuje się zmiany następujących ustaw: ustawy z dnia 28 marca 1933 r. o grobach i cmentarzach wojennych; ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych; ustawy z dnia 31 lipca 1981 r. o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe; ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze; ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych; ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych; ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach; ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji; ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej; ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego; ustawy z dnia 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach; ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin; ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej; ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ; ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie ; ustawy z dnia 21 czerwca 1996 r. o szczególnych formach sprawowania nadzoru przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych ; ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach; ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami; ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ; ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji; ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu; ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary; ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych ; ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym ; ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne ; ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych ; ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym; ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego; ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów; ustawy z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim ; ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk; ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o zadośćuczynieniu rodzinom ofiar zbiorowych wystąpień wolnościowych w latach 1956-1989 ; ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych ; ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie ; ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych ; ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy; ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach; ustawy z dnia 20 marca 2015 r. o działaczach opozycji

Rozdział I

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa reguluje:

- 1) sposób i zasady likwidacji Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, zwanego dalej „Instytutem Pamięci Narodowej”;
- 2) utworzenie i zasady funkcjonowania Instytutu Ochrony Konstytucji.

Art. 2. Tworzy się Instytut Ochrony Konstytucji, zwany dalej „Instytutem”.

Art. 3. Do zadań Instytutu należy:

- 1) poszerzanie wiedzy o Konstytucji RP oraz zasadach z niej wynikających;
- 2) budowanie, utrwalanie i rozwijanie demokratycznych postaw i zachowań;
- 3) prowadzenie działalności edukacyjnej, wystawienniczej i wydawniczej w kraju i za granicą;
- 4) przeciwdziałanie dyskryminacji, ksenofobii i wykluczeniu;
- 5) monitorowanie i analiza inicjatyw zagrażających demokracji i przestrzeganiu praw człowieka;
- 6) prowadzenie badań naukowych z zakresu nauk o polityce i administracji, nauk prawnych, nauk socjologicznych;

antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych; ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. Prawo konsularne; ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze; ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki; ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o ustanowieniu Krzyża Wschodniego; ustawy z dnia 7 kwietnia 2017 r. o ustanowieniu Krzyża Zachodniego; ustawy z dnia 9 listopada 2017 r. o Instytucie Solidarności i Męstwa imienia Witolda Pileckiego; ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym; ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa.

- 7) upowszechnianie w kraju i za granicą wyników swojej pracy oraz badań innych instytucji, organizacji i osób nad problematyką stanowiącą przedmiot działania Instytutu.

Art. 4. 1. Instytut wykonuje swoje zadania w szczególności poprzez:

- 1) upowszechnianie w kraju i za granicą stanowisk i opinii;
- 2) organizację konferencji i seminariów;
- 3) działalność wydawniczą;
- 4) wspieranie przedsięwzięć społecznych mających na celu wzmacniania wartości demokratycznych i zasad demokratycznego państwa prawnego;
- 5) tworzenie raportów oraz przeprowadzanie analiz i ocen rozwiązań prawnych pod kątem zadań, o których mowa w art. 3 pkt 1, 2, 4 i 5.

2. Zadania Instytutu w zakresie funkcji edukacyjnych mogą być wykonywane we współpracy ze szkołami, z uczelniami wyższymi, placówkami oświatowymi i kulturalnymi, ze stowarzyszeniami, z fundacjami i innymi organizacjami pozarządowymi, a także ze środkami masowego przekazu, polskimi organizacjami i instytucjami emigracyjnymi oraz organami władzy publicznej.

3. Zadania Instytutu realizowane za granicą są wykonywane we współpracy z ministrem właściwym do spraw zagranicznych.

Art. 5. Instytut jest finansowany z odrębnej części budżetu państwa.

Art. 6. Organizację Instytutu określa statut nadany przez Prezesa Instytutu po zasięgnięciu opinii Rady Instytutu.

Rozdział II

Organy Instytutu

Art. 7. Organami Instytutu są Prezes Instytutu i Rada Instytutu.

Art. 8. Prezes Instytutu:

- 1) kieruje działalnością Instytutu;
- 2) reprezentuje Instytut w stosunkach prawnych z innymi podmiotami;
- 3) zarządza mieniem Instytutu;
- 4) sporządza i realizuje:
 - a) strategię rozwoju Instytutu,
 - b) roczny plan działalności Instytutu,
 - c) roczny plan finansowy Instytutu;
- 5) przedstawia roczne sprawozdanie z działalności Instytutu.

Art. 9. 1. Prezes Instytutu jest wybierany przez Sejm bezwzględną większością głosów na wniosek Marszałka Sejmu lub grupy 35 posłów.

2. Prezesem Instytutu może być osoba, która:

- 1) korzysta z pełni praw publicznych;
- 2) posiada co najmniej stopień naukowy doktora nauk prawnych, humanistycznych lub społecznych;
- 3) posiada co najmniej 10-letnie doświadczenie zawodowe, w tym co najmniej 3-letnie na stanowiskach kierowniczych
- 4) nie była skazana prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- 5) nie została ukarana zakazem pełnienia funkcji związanych z dysponowaniem środkami publicznymi, o którym mowa w art. 31 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1458, 1669, 1693 i 2192).

3. Szczegółowy tryb zgłaszania kandydatów na Prezesa Instytutu określa uchwała Sejmu.

Art. 10. 1. Kadencja Prezesa Instytutu trwa 5 lat.

2. Kadencja Prezesa Instytutu wygasa w razie:

- 1) śmierci;
- 2) rezygnacji;

3) odwołania;

4) skazania prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne ścigane z urzędu.

3. Sejm odwołuje Prezesa Instytutu większością 2/3 głosów przy obecności przynajmniej połowy ustawowej liczby posłów, jeżeli:

1) z powodu choroby lub innej przyczyny stał się trwale niezdolny do pełnienia obowiązków Prezesa Instytutu;

2) odrzucono roczne sprawozdanie z działalności Instytutu.

Art. 11. 1. Prezes Instytutu powołuje wiceprezesów Instytutu w liczbie nie większej niż 3, po zasięgnięciu opinii Rady Instytutu.

2. Wiceprezesem Instytutu może zostać osoba, która:

1) korzysta z pełni praw publicznych;

2) posiada wykształcenie wyższe;

3) posiada co najmniej 5-letnie doświadczenie zawodowe;

4) nie była skazana prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;

5) nie została ukarana zakazem pełnienia funkcji związanych z dysponowaniem środkami publicznymi, o którym mowa w art. 31 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

Art. 12. Prezes Instytutu może upoważnić wiceprezesów Instytutu do wykonywania powierzonych mu zadań, z wyłączeniem art. 8 pkt 1 i 5.

Art. 13. 1. Rada Instytutu jest organem kontrolnym oraz opiniodawczo-doradczym Prezesa Instytutu w sprawach objętych zakresem działania Instytutu.

2. Rada Instytutu:

1) przyjmuje roczne sprawozdanie Prezesa Instytutu z działalności Instytutu;

2) wyraża opinie o przedstawionych przez Prezesa Instytutu kandydatach na stanowiska kierownicze w Instytucie;

3) opiniuje i rekomenduje kierunki działalności oraz programy badawcze i edukacyjne Instytutu;

4) zajmuje stanowisko w sprawach z zakresu działalności Instytutu;

5) wykonuje inne zadania przewidziane w ustawie.

3. Rada Instytutu przyjmuje roczne sprawozdanie Prezesa Instytutu, o którym mowa w ust. 2 pkt 1 bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy członków Rady Instytutu.

4. Obsługę administracyjną Rady Instytutu zapewnia Prezes Instytutu.

Art. 14. 1. W skład Rady Instytutu wchodzi:

1) członkowie wybrani przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w liczbie 5;

2) członkowie wybrani przez Senat Rzeczypospolitej Polskiej w liczbie 2;

3) członkowie wybrani przez Zgromadzenie Ogólne Polskiej Akademii Nauk w liczbie 3;

4) członek wybrany przez Zgromadzenie Ogólne Sądu Najwyższego.

2. Członkiem Rady Instytutu może zostać osoba, która:

1) korzysta z pełni praw publicznych;

2) posiada wykształcenie wyższe;

3) posiada co najmniej 10-letnie doświadczenie zawodowe;

4) nie była skazana prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

3. Kadencja członka Rady Instytutu wynosi 5 lat.

4. Członkostwo w Radzie Instytutu ustaje wskutek:

1) śmierci;

2) rezygnacji;

3) skazania prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne ścigane z urzędu;

4) odwołania odpowiednio przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Senat Rzeczypospolitej Polskiej, Zgromadzenie Ogólne Polskiej Akademii Nauk lub Zgromadzenie Ogólne Sądu Najwyższego na wniosek Rady Instytutu podjęty większością 2/3 głosów ustawowego składu Rady Instytutu, z powodu

choroby lub innych przyczyny powodującej niezdolność do pełnienia obowiązków albo niewypełniania obowiązków lub naruszenia zakazów nałożonych przez ustawę.

5. Szczegółowy tryb wyboru członków Rady Instytutu określają odpowiednie organy, o których mowa w ust. 1, w drodze uchwały.

6. Rada Instytutu wybiera ze swojego grona przewodniczącego.

7. Przewodniczący Rady Instytutu prowadzi posiedzenia Rady Instytutu oraz zawiadamia Marszałka Sejmu o przyjęciu lub odrzuceniu rocznego sprawozdania Prezesa Instytutu.

Art. 15. Członek Rady Instytutu nie może być pracownikiem Instytutu ani świadczyć innych usług na podstawie umowy cywilnoprawnej w czasie kadencji i przed upływem 2 lat od jej zakończenia.

Rozdział III

Likwidacja Instytutu Pamięci Narodowej

Art. 16. Likwiduje się Instytut Pamięci Narodowej.

Art. 17. 1. Zadania, o których mowa w art. 1 pkt 1, 1a i 3 ustawy uchylanej w art. 22, stają się zadaniami, które realizuje Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych.

2. Minister właściwy do spraw kultury i dziedzictwa narodowego, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, określi w drodze rozporządzenia warunki udostępniania materiałów archiwalnych, mając na względzie w szczególności ochronę danych osobowych oraz informacji niejawnych, a także ujednoczenie trybu postępowania z materiałami archiwalnymi.

3. Zadania, o których mowa w ust. 1, są finansowane z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw kultury i dziedzictwa narodowego.

Art. 18. 1. Zadania, o których mowa w art. 1 pkt 2 ustawy uchylanej w art. 22, stają się zadaniami, które realizuje Prokurator Krajowy.

2. Minister właściwy do spraw sprawiedliwości określi w drodze rozporządzenia warunki wykonywania zadań, o których mowa w ust. 1, mając na względzie zasady postępowania określone w ustawie z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze.

3. Zadania, o których mowa w ust. 1, są finansowane z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw sprawiedliwości.

Art. 19. 1. Zadania, o których mowa w art. 1 pkt 4 i 6 ustawy uchylanej w art. 22, stają się zadaniami, które realizuje Instytut Ochrony Konstytucji.

Art. 20. Zadanie, o którym mowa w art. 1 pkt 5 ustawy uchylanej w art. 21, stają się zadaniami, które realizuje minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

2. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi w drodze rozporządzenia warunki wykonywania zadania, o których mowa w ust. 1, mając na względzie rozwiązania i procedury dotychczas stosowane.

Art. 21. 1. Należności i zobowiązania Instytutu Pamięci Narodowej stają się należnościami i zobowiązaniami Instytutu Ochrony Konstytucji.

2. Prawa i obowiązki wynikające z umów lub porozumień zawartych przez lub na rzecz Instytutu Pamięci Narodowej przejmuje Instytut Ochrony Konstytucji.

Rozdział IV

Przepisy zmieniające i uchylające

Art. 22. Uchyla się ustawę z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w całości.

Art. 23. W ustawie z dnia 28 marca 1933 r. o grobach i cmentarzach wojennych wprowadza się następujące zmiany:

- 1) uchyla się art. 4 i 4a w całości;
- 2) w art. 6 ust. 1 zdanie 2 otrzymuje brzmienie: "Zwierzchni nadzór nad nimi polegający na sprawdzaniu i kontrolowaniu działań podległych jednostek pod względem legalności i podejmowania w tym zakresie decyzji administracyjnych sprawuje minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, z zachowaniem uprawnień przysługujących Kościołom i innym związkom wyznaniowym oraz wójtom (burmistrzom, prezydentom miast) na podstawie ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2017 r. poz. 912 oraz z 2018 r. poz. 1669).".

Art. 24. W ustawie z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych uchyla się art. 15a w całości.

Art. 25. W ustawie z dnia 31 lipca 1981 r. o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe w art. 2 pkt 2 skreśla się wyrazy: "Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu,".

Art. 26. W ustawie z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze w art. 58a skreśla się wyrazy: "oraz prokuratorom Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu".

Art. 27. W ustawie z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w art. 60(1) skreśla się wyrazy: "oraz prokuratorom Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu".

Art. 28. W ustawie z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 1 skreśla się pkt 14 w całości;

- 2) w art. 36 ust. 5 pkt 1 skreśla się wyrazy: "oraz Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu".

Art. 29. W ustawie z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 5 ust. 3 skreśla się pkt 7 w całości;
- 2) w art. 17 ust. 3 skreśla się wyrazy: "z wyłączeniem archiwum wyodrębnionego Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu"
- 3) w art. 19 uchyla się ust. 2 w całości;
- 4) w art. 29:
 - a) w ust. 1 skreśla się pkt 9 w całości,
 - b) w ust. 4 skreśla się wyrazy: "oraz Prezes Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu";
- 5) w art. 31 uchyla się ust. 3 w całości.

Art. 30. W ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji w art. 20ba ust. 2 otrzymuje brzmienie "2. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy sytuacji, o których mowa w art. 19, art. 19a, art. 19b, art. 20b ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2 oraz art. 20c."

Art. 31. W ustawie z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej w art. 9da ust. 2 otrzymuje brzmienie: "2. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy sytuacji, o których mowa w art. 9d ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2 oraz art. 9e, art. 9f, art. 9g i art. 10b."

Art. 32. W ustawie z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego w art 8:

- a) w ust. 1 skreśla się wyrazy: "po zasięgnięciu opinii Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu",
- b) w ust. 2 skreśla się pkt 2 w całości.

Art. 33. W ustawie z dnia 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 2 ust. 3 skreśla się wyrazy: "w przypadku odznaczenia, o którym mowa w art. 15a, na wniosek Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, zaś";
- 2) w art. 15a uchyla się ust. 3 w całości;
- 3) w art. 31 ust. 6 otrzymuje brzmienie: "6. Wnioski o nadanie Krzyża Wolności i Solidarności przedstawia Prezydentowi minister właściwy do spraw wewnętrznych, a w przypadku osób nieposiadających obywatelstwa polskiego lub zamieszkałych stale za granicą - minister właściwy do spraw zagranicznych."
- 4) uchyla się art. 32a w całości.

Art. 34. W ustawie z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin w art. 13 uchyla się ust. 3 w całości.

Art. 35. W ustawie z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin wprowadza się następujące zmiany:

- 1) uchyla się art. 13a-13c w całości;
- 2) uchyla się art. 15c w całości;
- 3) uchyla się art. 22a w całości;
- 4) uchyla się art. 24a w całości.

Art. 36. W ustawie z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli w art 4:

- a) w ust. 1 skreśla się wyrazy: "Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu,"
- b) w ust. 2 skreśla się wyrazy: "Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu".

Art. 37. W ustawie z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie uchyla się art. 33d w całości.

Art. 38. W ustawie z dnia 21 czerwca 1996 r. o szczególnych formach sprawowania nadzoru przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 9 ust. 2 otrzymuje brzmienie: "2. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy sytuacji, o których mowa w art. 11n, art. 11o, art. 11v ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2 oraz art. 11w.";
- 2) w art. 11c skreśla się pkt 8 w całości.

Art. 39. W ustawie z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 6a ust 2 otrzymuje brzmienie: "2. Organy właściwe w sprawach wydawania zezwoleń na wykonanie trwałych znaków i obiektów upamiętniających walki i męczeństwo wydają zezwolenie po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.";
- 2) w art. 6b skreśla się wyrazy: "Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu,".

Art. 40. W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami w art. 60 ust. 1 pkt 1 skreśla się wyrazy: "Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu".

Art. 41. W ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w art. 117 ust. 3 otrzymuje brzmienie: "3. Okresy osadzenia, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 8, na mocy wyroku - potwierdza prezes sądu okręgowego."

Art. 42. W ustawie z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 12b skreśla się wyrazy: "Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu";
- 2) w art. 16b ust. 1 skreśla się wyrazy: "oraz Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu".

Art. 43. W ustawie z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu w art. 15 skreśla się pkt 6 w całości.

Art. 44. W ustawie z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary w art. 16 ust. 1 skreśla się pkt 9b w całości.

Art. 45. W ustawie z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 47 pkt 12 otrzymuje brzmienie: 12) Prezesa Instytutu Ochrony Konstytucji;";
- 2) w art. 52 pkt 9 otrzymuje brzmienie: 12) Prezesa Instytutu Ochrony Konstytucji;".

Art. 46. W ustawie z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym w art. 24 ust. 1 skreśla się pkt 1a w całości.

Art. 47. W ustawie z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne w art. 2 ust. 4 skreśla się wyrazy: "Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu,".

Art. 48. W ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w art. 95 uchyla się ust. 1d w całości.

Art. 49. W ustawie z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 7 ust. 1 skreśla się pkt 7 w całości;
- 2) w art. 48 skreśla się pkt 7 w całości.

Art. 50. W ustawie z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego w art. 17 skreśla się pkt 7 w całości.

Art. 51. W ustawie z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów wprowadza się następujące zmiany:

- 1) skreśla się preambułę ustawy;
- 2) art. 1 otrzymuje brzmienie: "Art. 1. Ustawa określa zasady i tryb ujawniania informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa oraz treści tych dokumentów, tryb składania oraz oceny zgodności z prawdą oświadczeń dotyczących pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z tymi organami w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r.";
- 3) w art. 3 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie: "1. Dokumentami organów bezpieczeństwa państwa, w rozumieniu ustawy, są:

- 1) wszelkie nośniki informacji, niezależnie od formy przechowywania informacji, w tym w szczególności: akta, kartoteki, rejestry, pliki komputerowe, pisma, mapy, plany, filmy i inne nośniki obrazu, nośniki dźwięku i wszelkich innych form zapisu, a także kopie, odpisy i inne duplikaty tych nośników informacji;
 - 2) niezbędne do analizy informacji środki pomocnicze, a w szczególności programy na użytek zautomatyzowanego przetwarzania danych
- przekazane do Archiwów Państwowych na podstawie przepisów ustawy z dnia ... o Instytucie Ochrony Konstytucji oraz likwidacji Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz.U. z ... poz. ...).
2. Dokumentami organów bezpieczeństwa państwa, w rozumieniu niniejszej ustawy, są również archiwalne akta sądowe oraz orzeczenia wydane przez sądy w każdej sprawie, która toczyła się w związku z dokumentami, o których mowa w ust. 1.”;
- 4) w art. 4:
 - a) pkt 6 otrzymuje brzmienie: “6) członek Rady Instytutu Ochrony Konstytucji;”,
 - b) pkt 28 otrzymuje brzmienie: “28) Prezes Instytutu Ochrony Konstytucji;”;
 - 5) w art. 7 uchyla się ust. 5 w całości;
 - 6) w art. 7a uchyla się ust. 5 i 6 w całości;
 - 7) w art. 8 pkt 27 otrzymuje brzmienie: “pkt 28 - Marszałek Sejmu”;
 - 8) w art. 18:
 - a) ust. 2a otrzymuje brzmienie: “2a. Sąd może wyłączyć jawność całości albo części rozprawy również na żądanie prokuratora, jeżeli zachodzi obawa ujawnienia informacji niejawnych.”,
 - b) uchyla się ust. 5 w całości;
 - 9) w art. 20:
 - a) ust. 1-3 otrzymują brzmienie: “

1. Wszczęcie postępowania lustracyjnego następuje, z zastrzeżeniem ust.3–5 i art. 21c, na wniosek prokuratora.
2. Prokurator występuje z wnioskiem do sądu w przypadku powstania wątpliwości co do zgodności oświadczenia lustracyjnego z prawdą.
3. Sąd wszczyna postępowanie na wniosek osoby, która złożyła oświadczenie lustracyjne.”,
 - b) uchyla się pkt 5a w całości,
 - c) w ust. 6 skreśla się zdanie drugie,
 - d) uchyla się ust. 7 w całości;
- 10)w art. 21 uchyla się ust. 2 w całości;
- 11)w art. 21a uchyla się ust. 2a i 2b;
- 12)w art. 21d ust. 4 otrzymuje brzmienie: “4. Postępowanie lustracyjne może być wznowione z urzędu lub na wniosek osoby, w sprawie której wydano prawomocne orzeczenie.”;
- 13)uchyla się art. 21e-21i w całości;
- 14)uchyla się art. 22-29 w całości;
- 15)w art. 29a ust. 1 otrzymuje brzmienie: “1. Kto posiadając bez tytułu prawnego dokumenty organów bezpieczeństwa państwa, w rozumieniu art. 3, nie wydaje ich Dyrektorowi Naczelnemu Archiwów Państwowych, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.”.

Art. 52. W ustawie z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim w art. 43 uchyla się ust. 2 w całości.

Art. 53. W ustawie z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk w ust. 91 ust. 6 w pkt 3 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje pkt 4 w brzmieniu: “4) skierowania z innej jednostki badawczej w przypadkach określonych w ustawie.”

Art. 54. W ustawie z dnia 7 maja 2009 r. o zadośćuczynieniu rodzinom ofiar zbiorowych wystąpień wolnościowych w latach 1956-1989 w art. 6 uchyla się ust. 2 w całości.

Art. 55. W ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych w art 139 wyrazy "Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu" zamienia się na: "Instytutu Ochrony Konstytucji".

Art. 56. W ustawie z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie w art. 9:

- a) w ust. 3 skreśla się pkt 9 w całości;
- b) uchyla się ust. 3a w całości.

Art. 57. W ustawie z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 7 uchyla się ust. 2 w całości;
- 2) w art. 34 ust. 10 skreśla się pkt 12 w całości;
- 3) w art. 47 ust. 3 skreśla się wyrazy: "a także Prezes Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu".

Art. 58. W ustawie z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 215 uchyla się § 2 w całości;
- 2) w art. 297 uchyla się § 5 w całości;
- 3) w art. 298 uchyla się § 1 w całości;
- 4) w art. 426 uchyla się § 5 w całości;
- 5) w art. 433 uchyla się § 2 w całości.

Art. 59. W ustawie z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach w art. 440 ust. 1 skreśla się pkt 9 w całości.

Art. 60. W ustawie z dnia 20 marca 2015 r. o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 3 ust. 3 lit. a skreśla się wyrazy: "o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2019 r. poz. 1882),"

Art. 61. W ustawie z dnia 25 czerwca 2015 r. Prawo konsularne wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 34 skreśla się pkt 19 w całości;
- 2) w art. 112 skreśla pkt 5 skreśla się lit. a w całości.

Art. 62. W ustawie z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 1:
 - a) § 1 otrzymuje brzmienie: "§ 1. Prokuraturę stanowią Prokurator Generalny, Prokurator Krajowy, pozostali zastępcy Prokuratora Generalnego oraz prokuratorzy powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury.",
 - b) uchyla się § 4 w całości;
- 2) w art 13 § 2 skreśla się wyrazy "oraz prokuratorów Instytutu Pamięci Narodowej";
- 3) w art. 14 uchyla się § 4 w całości;
- 4) w art. 42 § 1 skreśla się pkt 3 w całości;
- 5) w art. 75 § 1 skreśla się pkt 8 w całości;
- 6) w art. 76 w § 1, 2 i 3 w odpowiednich miejscach skreśla się wyrazy: "lub prokuratora Instytutu Pamięci Narodowej";
- 7) w art. 93 w § 1 skreśla się wyrazy: "lub prokuratora Instytutu Pamięci Narodowej";
- 8) w art. 103 uchyla się § 5 w całości;

- 9) uchyla się art. 106a w całości;
- 10)w art. 117:
- a) § 2 skreśla się pkt 3 i 4 w całości,
 - b) uchyla się § 3 w całości;
- 11)w art. 134:
- a) § 2 otrzymuje brzmienie: "§ 2. Prokurator Krajowy prowadzi wykaz, o którym mowa w § 1, dla prokuratorów Prokuratury Krajowej.",
 - b) w § 4 skreśla się wyrazy: "oraz Prezes Instytutu Pamięci Narodowej";
 - c) w § 5 skreśla się wyrazy: "oraz Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej".

Art. 63. W ustawie z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 2 ust. 2 wyrazy: "Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu" zamienia się na: "właściwego wydziału Polskiej Akademii Nauk";
- 2) w art. 5b ust. 2 wyrazy: "Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu" zamienia się na: "właściwego wydziału Polskiej Akademii Nauk";
- 3) w art. 6 ust. 3 wyrazy: "Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu" zamienia się na: "właściwego wydziału Polskiej Akademii Nauk";
- 4) art. 6b otrzymuje brzmienie: "Art. 6b. W przypadku nadania *nazwy* w trybie zarządzenia zastępczego, o którym mowa w art. 3 ust. 1 oraz art. 6 ust. 2, jej zmiana przez *jednostkę* samorządu terytorialnego albo związek, o którym mowa w art. 4, wymaga opinii właściwego wydziału

Polskiej Akademii Nauk oraz uprzedniej zgody właściwego miejscowo wojewody.”.

Art. 64. W ustawie z dnia 15 grudnia 2016 r. o ustanowieniu Krzyża Wschodniego w art. 3 ust. 2 skreśla się wyrazy: „, po uzyskaniu pozytywnej opinii Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu”.

Art. 65. W ustawie z dnia 7 kwietnia 2017 r. o ustanowieniu Krzyża Zachodniego w art. 3 ust. 2 skreśla się wyrazy: „, po uzyskaniu pozytywnej opinii Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu”.

Art. 66. W ustawie z dnia 9 listopada 2017 r. o Instytucie Solidarności i Męstwa imienia Witolda Pileckiego w art. 3 ust. 3 skreśla się pkt 10 w całości.

Art. 67. W ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 27 § 1 pkt 1 lit. b skreśla się tiret piąte w całości;
- 2) w art. 30 § 1 skreśla się pkt 9 w całości;
- 3) w art. 36:
 - a) w § 1 skreśla się pkt 8 w całości,
 - b) uchyla się § 6-8 w całości;
- 4) w art. 60 skreśla się pkt 14 w całości;
- 5) art. 64 otrzymuje brzmienie: “§ 1. Funkcja ławnika Sądu Najwyższego wygasa w przypadku prawomocnego skazania za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe. Marszałek Senatu stwierdza wygaśnięcie funkcji z tego powodu i informuje o tym Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.
§ 2. Do ławników Sądu Najwyższego stosuje się odpowiednio przepisy art. 36 § 5-7.”.

Art. 68. W ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa w art. 64 ust. 4 otrzymuje brzmienie: "4. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 3, nie dotyczy sytuacji, o których mowa w art. 48, art. 49, art. 57 oraz art. 67 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2."

Rozdział V

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 69. 1. Środki Instytutu Pamięci Narodowej, pozostające na rachunku Instytutu Pamięci Narodowej w dniu jego likwidacji, Prezes Instytutu Pamięci Narodowej przekazuje na rachunek dochodów budżetu państwa, część 19 – Budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe.

2. Środki, o których mowa w ust. 1, w 2022 r. przeznaczają się na finansowanie Instytutu Ochrony Konstytucji.

3. Minister właściwy do spraw finansów publicznych określi w drodze rozporządzenia szczegółowe zasady przekazania środków, o których mowa w ust. 1, mając na względzie zasadę przejrzystości finansów publicznych.

Art. 70. Prokurator Generalny w terminie miesiąca od dnia wejścia ustawy w życie powoła prokuratorów Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, oddziałowych komisji ścigania zbrodni przeciwko narodowi polskiemu, Biura Lustracyjnego i oddziałowych biur lustracyjnych Instytutu Pamięci Narodowej na równorzędne stanowiska w powszechnej lub wojskowej jednostce prokuratury lub innej jednostki organizacyjnej podległej Prokuratorowi Generalnemu albo przez niego nadzorowanej, zgodnie z kwalifikacjami prokuratorów.

Art. 71. 1. Po upływie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy stosunki pracy z pracownikami zatrudnionymi w Instytucie Pamięci Narodowej ulegają wypowiedzeniu.

Art. 72. Pracownicy zatrudnieni w Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej przed dniem wejścia ustawy w życie zostają zatrudnieni na równorzędnych stanowiskach przez Dyrektora Naczelnego Archiwów Państwowych.

Art. 73. 1. W ramach wypowiedzenia stosunku pracy pozostałych pracowników Instytutu Pamięci Narodowej, Prezes Instytutu Ochrony Konstytucji może zaproponować zmianę warunków pracy lub płacy. Przepisy art. 42 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy stosuje się odpowiednio.

2. W przypadku, gdy Prezes Instytutu Ochrony Konstytucji nie zaproponuje zmiany warunków, o których mowa w ust. 1 lub w przypadku, o którym mowa w art. 42 § 3 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy, stosunek pracy wygasa z upływem terminu wypowiedzenia.

Art. 74. 1. Prezydium Polskiej Akademii Nauk w terminie miesiąca od wejścia ustawy w życie powoła komisję w celu zarekomendowania zatrudnienia byłych pracowników Instytutu Pamięci Narodowej.

2. Komisja, o której mowa w ust. 1, po zapoznaniu się z dorobkiem byłych pracowników Instytutu Pamięci Narodowej, w terminie 3 miesięcy od dnia powołania przedstawi Prezydium Polskiej Akademii Nauk rekomendacje zatrudnienia byłych pracowników Instytutu Pamięci Narodowej.

3. Prezydium Polskiej Akademii Nauk może polecić dyrektorowi właściwej jednostki naukowej nawiązanie stosunku pracy z byłymi pracownikami Instytutu Pamięci Narodowej, którzy uzyskali pozytywne rekomendacje komisji, o której mowa w ust. 1, a ich obszary badawcze są zgodne z kierunkiem działania Polskiej Akademii Nauk.

4. Prezydium Polskiej Akademii Nauk określi skład i regulamin pracy komisji, o której mowa w ust. 1.

5. W sprawach związanych z zarekomendowaniem zatrudnienia i nawiązaniem stosunku pracy z byłymi pracownikami Instytutu Pamięci Narodowej w zakresie

nieregulowanym niniejszą ustawą stosuje się przepisy ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk.

6. Realizacja zadań o których mowa w ust. 1-4, jest finansowana w formie dotacji ministra właściwego do spraw nauki i szkolnictwa wyższego.

7. Minister właściwy do spraw nauki i szkolnictwa wyższego określi w drodze rozporządzenia warunki przekazania dotacji, o której mowa w ust. 6, mając na względzie właściwą realizację przepisów niniejszej ustawy oraz zasadę przejrzystości finansów publicznych.

Art. 75. Decyzje Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej wydane przed dniem wejścia ustawy w życie zachowują moc.

Art. 76. 1. Postępowania przed Prezesem Instytutu Pamięci Narodowej niezakończone do dnia wejścia ustawy w życie podlegają umorzeniu.

2. Stronami niezakończonych postępowań, w których stroną do dnia wejścia w życie ustawy jest Prezes Instytutu Pamięci Narodowej, zostają właściwe organy. Przepisy art. 17-19 stosuje się odpowiednio.

Art. 77. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej dokona wyboru pierwszego Prezesa Instytutu Ochrony Konstytucji w terminie dwóch miesięcy od dnia wejścia przepisu w życie.

Art. 78. W terminie dwóch miesięcy od dnia wejścia przepisu w życie:

- 1) Sejm Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 2) Senat Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 3) Zgromadzenie Ogólne Polskiej Akademii Nauki;
 - 4) Zgromadzenie Ogólne Sądu Najwyższego
- dokonają wyboru członków Rady Instytutu pierwszej kadencji.

Art. 79. Z dniem wejścia ustawy w życie:

1) upływa kadencja Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej oraz członków Kolegium Instytutu Pamięci Narodowej;

2) rozpoczyna się kadencja pierwszego Prezesa Instytutu Ochrony Konstytucji.

Art. 80. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2022 r., z wyjątkiem art. 9, art. 10 i art. 76, które wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

Uzasadnienie

1. Cel i potrzeba wydania ustawy

Proponowana ustawa zakłada likwidację Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (dalej: "IPN") oraz utworzenie Instytutu Ochrony Konstytucji. W ocenie ustawodawcy IPN jest instytucją, która nie odpowiada na wyzwania współczesności, a jej zadania mogą być efektywnie wykonywane przez inne podmioty wskazane w projekcie ustawy.

Powołanie Instytutu Pamięci Narodowej w roku 1998 było skutkiem długich debat dotyczących tzw. „sprawiedliwości okresu przejściowego”. W centrum tych debat znajdowało się pytanie o moralne i prawne rozliczenie działań ludzi na różne sposoby uwikłanych w podtrzymywanie niedemokratycznego systemu politycznego. Kierunek dyskusji przesądził o kształcie Instytutu, charakterze jego działań i społecznych oczekiwaniach, jakie przed nim stawiano.

W dyskusjach nad „sprawiedliwością okresu przejściowego” zwolennicy metod nadzwyczajnych podkreślali, że brak wyspecjalizowanej instytucji nakierowanej na badanie zbrodni komunistycznych sprawi, że będą one ignorowane przez system sądowniczy. Po drugie podkreślali, że duża część działalności związanej z utrzymywaniem niedemokratycznego systemu politycznego miało charakter tajny i ich ujawnienie będzie miało skutek oczyszczający. Po trzecie stworzenie instytucji nakierowanej na badanie białych plam związanych z systemem politycznym działającym przed 1989 roku miało stworzyć pole do porozumienia dzięki konfrontacji z prawdą minionego okresu i jej przewyciężaniem.

Uchwalona w 1998 roku ustawa o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (dalej: "ustawa o IPN") nie spełniła oczekiwań projektodawców wygłaszanych wówczas z mównicy sejmowej. IPN nie stał

się polskim odpowiednikiem Instytutu Gaucka, czyli Urzędu Pełnomocnika Federalnego do spraw Materiałów Państwowej Służby Bezpieczeństwa NRD. W istocie projekt ustawy zgłoszony przez Radę Ministrów nie odpowiadał na doświadczenia niemieckie. Sejm RP III Kadencji nie wykorzystał wówczas przedstawionego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projektu ustawy o utworzeniu Archiwum Obywatelskiego oraz o powszechnym udostępnianiu dokumentacji wytworzonej w latach 1944 - 1990 przez organy bezpieczeństwa państwa, który czerpał z rozwiązań, które z sukcesem zastosowano w Niemczech.

U uzasadnieniu projektu ustawy o zmianie ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej projektodawcy szacowali, że roczny koszt utrzymania IPN będzie wynosił ok. 50 mln zł. Od tego czasu koszt utrzymania tej instytucji wzrósł 9-krotnie, w cenach realnych 5-krotnie. W debacie nad projektem ustawy z 1998 przewidział to poseł Janusz Zemke "Powstanie zatem rozrastająca się i bardzo droga instytucja, w czasach gdy brakuje pieniędzy na sądy, prokuratury i na policję. Wydaje się, że z przyczyn politycznych na ten Instytut pieniędzy nie zabraknie." (Stenogram 27 posiedzenia Sejmu III Kadencji, Dzień 1., 9 września 1998 r.).

Instytut Pamięci Narodowej został utworzony 19 stycznia 1999 roku. Ocena działań instytucji z perspektywy ponad dwudziestu lat od jej powstania każe bardzo negatywnie ocenić dorobek IPN wobec założeń, które przyświecały jego powstaniu. Jeśli chodzi o działalność edukacyjną i badawczą dorobek IPN nie przyniósł ustaleń, które pozwoliły na stworzenie wiedzy stanowiącej podstawę pojednania i przewyższania podziałów społecznych o charakterze historycznym. Instytut przez lata ewoluował w instytucję promującą bardzo jednoznaczną wizję historii i jasny polityczny przekaz. Kolejne władze Instytutu i niezwykle kontrowersyjne decyzja kadrowe polegające między innymi na zatrudnianiu przedstawicieli skrajnej prawicy pogrzebały nadzieje na stworzenie instytucji będącej narzędziem zbliżenia i dyskusji. Zamiast tego IPN stał się narzędziem walki politycznej przy użyciu historii służącym jednej stronie politycznego sporu.

Również proces lustracyjny, który miał być sposobem na oczyszczenie życia publicznego nie przyniósł oczekiwanych niegdyś rezultatów. Chociaż składanie oświadczeń lustracyjnych stało się powszechnie stosowaną procedurą to jednocześnie nie przerwało to zarówno publicznych oskarżeń o współpracę wobec osób publicznych jak i podważania ustaleń Instytutu i Sądu Lustracyjnego przez osoby uznane za kłamców lustracyjnych. Instytut jako neutralna agenda rzetelnie ujawniająca fakt współpracy z organami bezpieczeństwa nie spełnił zatem swojego społecznego zadania.

Działalność Instytutu także rodzi poważne wątpliwości w zakresie ścigania przestępstw. Utrzymywanie dużego wyspecjalizowanego działu prokuratorskiego i śledczego ponad 30 lat od upadku PRL i około 70 lat od okresu stalinizmu (charakteryzującego się wysokim stopniem represyjności) sprawia, że dział śledczy staje wobec malejącej liczby realnych spraw wymagających zbadania i ścigania. Wobec tego narasta poczucie, że prowadzone śledztwa w coraz większym stopniu są wyrazem nie tyle zapotrzebowania na działania organów ścigania co zapotrzebowaniem aparatu śledczego na potwierdzenie swojej użyteczności. Z drugiej strony istnienie aparatu skłania ustawodawców do poszukiwania dla niego nowych zadań. Przykładem była nowelizacja ustawy o IPN z 2018 roku rozszerzająca katalog przestępstw na „pomawianie Narodu Polskiego za zbrodnie Holokaustu oraz negowanie zbrodni nacjonalistów ukraińskich”. Zapisy te oprócz tego że wywołały kryzys dyplomatyczny to jeszcze były bardzo wątpliwe jeśli idzie o możliwość egzekwowania przepisów i ograniczanie wolności słowa i swobody badań naukowych.

Biorąc pod uwagę oczekiwania jakie formułowano przy powstawaniu IPN i oceniając jego dorobek należy stwierdzić jednoznacznie, że nie spełnił on pokładanych w nim nadziei. Nie stał się źródłem wiedzy niosącej pojednanie a przekształcił się w narzędzie politycznego sporu. Nie stał się instytucją, której autorytet pozwala ustalić prawdę dotyczącą niejawnej współpracy z organami bezpieczeństwa i zakończyć publiczne kontrowersje w tym zakresie. Nie jest też dziś – biorąc pod uwagę upływ czasu - instytucją niezbędną do ścigania przestępstw związanych z działalnością organów bezpieczeństwa PRL.

2. Różnice między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym

Projektodawca w art. 1 wskazuje przedmiot ustawy: sposób i zasady likwidacji Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, zwanego dalej „Instytutem Pamięci Narodowej”, a także utworzenie i zasady funkcjonowania Instytutu Ochrony Konstytucji. W **art. 2** tworzy się Instytut Ochrony Konstytucji, zwany dalej “Instytutem”. Do jego zadań będzie należało (1) poszerzanie wiedzy o Konstytucji RP oraz zasadach z niej wynikających; (2) budowanie, utrwalanie i rozwijanie demokratycznych postaw i zachowań; (3) prowadzenie działalności edukacyjnej, wystawienniczej i wydawniczej w kraju i za granicą; (4) przeciwdziałanie dyskryminacji, ksenofobii i wykluczeniu; (5) monitorowanie i analiza inicjatyw zagrażających demokracji i przestrzeganiu praw człowieka; (6) prowadzenie badań naukowych z zakresu nauk o polityce i administracji, nauk prawnych, nauk socjologicznych; (7) upowszechnianie w kraju i za granicą wyników swojej pracy oraz badań innych instytucji, organizacji i osób nad problematyką stanowiącą przedmiot działania Instytutu (**art. 3**). Zgodnie z **art. 4** Instytut będzie wykonywał swoje zadania w szczególności poprzez: (1) upowszechnianie w kraju i za granicą stanowisk i opinii; (2) organizację konferencji i seminariów; (3) działalność wydawniczą; (4) wspieranie przedsięwzięć społecznych mających na celu wzmocnienia wartości demokratycznych i zasad demokratycznego państwa prawnego; (5) tworzenie raportów oraz przeprowadzanie analiz i ocen rozwiązań prawnych pod kątem ustawowych zadań. W ramach zadań edukacyjnych Instytut może współpracować ze szkołami, uczelniami wyższymi, placówkami oświatowymi i kulturalnymi, ze stowarzyszeniami, z fundacjami i innymi organizacjami pozarządowymi, a także ze środkami masowego przekazu, polskimi organizacjami i instytucjami emigracyjnymi oraz organami władzy publicznej. Zadania Instytutu realizowane za granicą są wykonywane we współpracy z ministrem właściwym do spraw zagranicznych.

Instytut zgodnie z **art. 5** ma być finansowany z odrębnej części budżetu państwa. Jego niezależność będzie miała zatem również wymiar finansowy. W ramach swojej części Instytut nie będzie podlegał pod żadnego ministra i stanie się samodzielnym dysponentem środków budżetowych. Organizację Instytutu określi statut nadany przez Prezesa Instytutu po zasięgnięciu opinii Rady Instytutu (**art. 6**).

Pracami Instytutu kierować będzie Prezes Instytutu wybierany przez Sejm bezwzględną większością głosów na 5-letnią kadencję. Wniosek o wybór Prezesa Instytutu może złożyć Marszałek Sejmu lub grupa 35 posłów (**art. 9 i art. 10**). Sejm określi Szczegółowy tryb zgłaszania kandydatów (**art. 9 ust. 3**). Prezes Instytutu poza ogólnymi wymogami musi posiadać co najmniej stopień naukowy doktora nauk prawnych, humanistycznych lub społecznych, co najmniej 10-letnie doświadczenie zawodowe (w tym co najmniej 3-letnie na stanowiskach kierowniczych). Do zadań Prezesa Instytutu należy również reprezentowanie Instytutu w stosunkach prawnych z innymi podmiotami; zarządzanie mieniem Instytutu; sporządzanie i realizacja strategii oraz rocznych planów, a także przedstawienie rocznego sprawozdania z działalności Instytutu.

Wiceprezesi Instytutu w liczbie nie większej niż 3, będą powoływani przez Prezesa Instytutu. Wymagania są odpowiednio niższe i określają m.in. co najmniej 5-letnie doświadczenie zawodowe (art. 11). Wiceprezesi mogą wykonywać powierzone im zadania z wyjątkiem kierowania działalnością Instytutu i przedstawianiem rocznego sprawozdania z działalności Instytutu.

Drugim ustawowym organem Instytutu jest Rada Instytutu (art. 13). Pełni funkcje kontrolne oraz opiniodawczo-doradcze. Wśród zadań znajduje się (1) przyjmowanie rocznego sprawozdania Prezesa Instytutu z działalności Instytutu bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy członków Rady Instytutu; (2) wyrażanie opinii o przedstawionych przez Prezesa Instytutu kandydatach na stanowiska kierownicze w Instytucie; (3) wydawanie opinii i rekomendacji o kierunkach działalności oraz programach badawczych i edukacyjnych

Instytutu; (4) zajmowanie stanowisk w sprawach z zakresu działalności Instytutu; oraz (5) wykonywanie innych zadań przewidzianych w ustawie.

W skład Rady Instytutu wchodzi członkowie wybrani przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej (5); Senat Rzeczypospolitej Polskiej (2); Zgromadzenie Ogólne Polskiej Akademii Nauk (3); Zgromadzenie Ogólne Sądu Najwyższego (1). Kadencja każdego członka Rady Instytutu wynosi 5 lat. Poza ogólnymi warunkami ustanienia członkostwa w Radzie Instytutu przewiduje się również możliwość odwołania przez organ powołujący na wniosek Rady Instytutu podjęty większością 2/3 głosów ustawowego składu Rady Instytutu, z powodu choroby lub innych przyczyny powodującej niezdolność do pełnienia obowiązków albo niewypełniania obowiązków lub naruszenia zakazów nałożonych przez ustawę.

Na czele Rady Instytutu stoi Przewodniczący Rady Instytutu, który prowadzi posiedzenia Rady Instytutu oraz zawiadamia Marszałka Sejmu o przyjęciu lub odrzuceniu rocznego sprawozdania Prezesa Instytutu. Wprowadzono zasadę niepołączalności funkcji członka Rady Instytutu i pracownika Instytutu lub zleceniobiorcy w czasie kadencji i przed upływem 2 lat od jej zakończenia (art. 15).

W rozdziale III zawarto przepisy dotyczące likwidacji Instytutu Pamięci Narodowej. Zadania wykonywane do dnia wejścia w życie proponowanych przepisów przez Instytut Pamięci Narodowej podzielono między instytucje: Archiwa Państwowe, Prokuraturę, ministra kultury i dziedzictwa narodowego, Instytut Ochrony Konstytucji.

Naczelnemu Dyrektorowi Archiwów Państwowych powierza się ewidencjonowanie, gromadzenie, przechowywanie, opracowywanie, zabezpieczenie, udostępnianie i publikowanie dokumentów organów bezpieczeństwa państwa, wytworzonych oraz gromadzonych od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r., a także organów bezpieczeństwa Trzeciej Rzeszy Niemieckiej i Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, dotyczących popełnionych na osobach narodowości polskiej lub obywatelach polskich innych narodowości w okresie od dnia 8 listopada 1917 r. do dnia 31 lipca 1990 r. zbrodni nazistowskich, zbrodni komunistycznych, zbrodni *ukraińskich nacjonalistów* i członków ukraińskich formacji kolaborujących z Trzecią Rzeszą Niemiecką i innych przestępstw stanowiących zbrodnie przeciwko pokojowi, ludzkości lub zbrodnie wojenne, dokumentów dotyczących innych represji z motywów

politycznych, jakich dopuścili się funkcjonariusze polskich organów ścigania lub wymiaru sprawiedliwości albo osoby działające na ich zlecenie, a ujawnionych w treści orzeczeń zapadłych na podstawie ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1820) oraz dokumentów dotyczących działalności organów bezpieczeństwa państwa. Do organów bezpieczeństwa państwa zalicza się: Resort Bezpieczeństwa Publicznego Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego; Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego; Komitet do Spraw Bezpieczeństwa Publicznego; jednostki Milicji Obywatelskiej w okresie do dnia 14 grudnia 1954 r.; instytucje centralne Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz podległe im jednostki terenowe w wojewódzkich, powiatowych i równorzędnych komendach Milicji Obywatelskiej oraz w wojewódzkich, rejonowych i równorzędnych urzędach spraw wewnętrznych; Akademię Spraw Wewnętrznych; Zwiad Wojsk Ochrony Pogranicza; Zarząd Główny Służby Wewnętrznej jednostek wojskowych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz podległe mu komórki; Informację Wojskową; Wojskową Służbę Wewnętrzną; Zarząd II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego; inne służby Sił Zbrojnych prowadzące działania operacyjno-rozpoznawcze lub dochodzeniowo-śledcze, w tym w rodzajach broni oraz w okręgach wojskowych; Główny Urząd Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk wraz z wojewódzkimi i miejskimi urzędami kontroli prasy, publikacji i widowisk oraz Główny Urząd Kontroli Publikacji i Widowisk wraz z okręgowymi urzędami; Urząd do Spraw Wyznań oraz terenowe organy administracji państwowej o właściwości szczególnej do spraw wyznań stopnia wojewódzkiego. Warunki udostępniania materiałów archiwalnych, mając na względzie w szczególności ochronę danych osobowych oraz informacji niejawnych, a także ujednoczenie trybu postępowania z materiałami archiwalnymi zostaną określone przez ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych.

Prokurator Krajowy będzie wykonywać zadania w zakresie ścigania przestępstw popełnionych na osobach narodowości polskiej lub obywatelach polskich innych narodowości w okresie od dnia 8 listopada 1917 r. do dnia 31 lipca 1990 r.

kwalifikujących się jako zbrodnie przeciwko pokojowi, ludzkości lub zbrodnie wojenne. Szczegółowe warunki wykonywania zadań określi minister właściwy do spraw sprawiedliwości z uwzględnieniem obowiązujących przepisów o Prokuraturze.

Instytut Ochrony Konstytucji zajmie się prowadzeniem działań w zakresie edukacji publicznej oraz upamiętniania historycznych wydarzeń, miejsc oraz postaci w dziejach walk i męczeństwa Narodu Polskiego, zarówno w kraju, jak i za granicą, a także miejsc walk i męczeństwa innych narodów na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w okresie od dnia 8 listopada 1917 r. do dnia 31 lipca 1990 r. zgodnie z zasadami i w trybie przewidzianym proponowaną ustawą.

Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego będzie odpowiedzialny za poszukiwanie miejsc spoczynku osób poległych w walkach o niepodległość i zjednoczenie Państwa Polskiego, a zwłaszcza tych, które straciły życie wskutek walki z narzuconym systemem totalitarnym lub wskutek represji totalitarnych lub czystek etnicznych w okresie od dnia 8 listopada 1917 r. do dnia 31 lipca 1990 r. Minister określi szczegółowy tryb wykonywania zadania, mając na uwadze rozwiązania stosowane dotychczas.

Zgodnie z **art. 21** przenosi się należności i zobowiązania, prawa i obowiązki wynikające z umów zawartych przez Instytut Pamięci Narodowej, na rzecz Instytutu Ochrony Konstytucji.

W rozdziale IV zawarto przepisy zmieniające i uchylające. Zgodnie z **art. 22** uchyla się ustawę z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w całości. W niniejszej ustawie dokonuje się zmiany następujących ustaw:

- ustawy z dnia 28 marca 1933 r. o grobach i cmentarzach wojennych;
- ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych;
- ustawy z dnia 31 lipca 1981 r. o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe;
- ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze;
- ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych;
- ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych;

- ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach;
- ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji;
- ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej;
- ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego;
- ustawy z dnia 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach;
- ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin;
- ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej;
- ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli;
- ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie;
- ustawy z dnia 21 czerwca 1996 r. o szczególnych formach sprawowania nadzoru przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych;
- ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach;
- ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami;
- ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;
- ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji;
- ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu;
- ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary;
- ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych;

- ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym;
- ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne;
- ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych;
- ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym;
- ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego;
- ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów;
- ustawy z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim;
- ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk;
- ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o zadośćuczynieniu rodzinom ofiar zbiorowych występów wolnościowych w latach 1956-1989;
- ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych;
- ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie;
- ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych;
- ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy;
- ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;
- ustawy z dnia 20 marca 2015 r. o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych;
- ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. Prawo konsularne;
- ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze;
- ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki;
- ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o ustanowieniu Krzyża Wschodniego;

- ustawy z dnia 7 kwietnia 2017 r. o ustanowieniu Krzyża Zachodniego;
- ustawy z dnia 9 listopada 2017 r. o Instytucie Solidarności i Męstwa imienia Witolda Pileckiego;
- ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym;
- ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa.

Większość zmian ma charakter dostosowawczy. W **art. 51** proponuje się zmiany w ustawie z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów. Projektodawca proponuje skreślenie preambułę ustawy. Forma ta, charakterystyczna dla konstytucji, nie jest już co do zasady stosowana przez ustawodawcę. Poza innymi zmianami dostosowawczymi chyla się art. 21e-21i, co będzie skutkowało zniesieniem szczególnych sankcji po prawomocnym orzeczeniu sądu stwierdzającym fakt złożenia przez osobę lustrowaną niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego, takich jak pozbawienie urzędu lub pozbawienie biernego prawa wyborczego. Uchyla się również art. 22-29, znosząc przepisy szczególnie dotyczące dostępu do przedmiotowych dokumentów. Dokumenty te będą zatem udostępniane na zasadach ogólnych przepisów odrębnych o ochronie informacji niejawnych, ochronie danych osobowych oraz udostępnianiu archiwaliów.

W rozdziale V proponuje się przepisy przejściowe i końcowe. Zgodnie z **art. 69** środki Instytutu Pamięci Narodowej zostaną zwrócone do budżetu państwa. Szczegółową procedurę przekazania środków ustali minister właściwy do spraw finansów publicznych.

Art. 70. Prokurator Generalny w terminie miesiąca od dnia wejścia ustawy w życie powoła prokuratorów Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, oddziałowych komisji ścigania zbrodni przeciwko narodowi polskiemu, Biura Lustracyjnego i oddziałowych biur lustracyjnych Instytutu Pamięci Narodowej na równorzędne stanowiska w powszechnej lub wojskowej jednostce prokuratury lub innej jednostki organizacyjnej podległej Prokuratorowi Generalnemu albo przez niego nadzorowanej, zgodnie z kwalifikacjami prokuratorów. Umowy wszystkich pracowników Instytutu Pamięci Narodowej ulegną wypowiedzeniu z mocy prawa po upływie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy (art. 71). Pracownicy

zatrudnieni w Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej zostaną zatrudnieni na równorzędnych stanowiskach przez Dyrektora Naczelnego Archiwów Państwowych. W ramach wypowiedzenia stosunku pracy pozostałych pracowników Instytutu Pamięci Narodowej, Prezes Instytutu Ochrony Konstytucji może zaproponować zmianę warunków pracy lub płacy zgonie z przepisami Kodeksu pracy. W przypadku, gdy Prezes Instytutu Ochrony Konstytucji nie zaproponuje zmiany warunków, stosunek pracy wygaśnie z upływem terminu wypowiedzenia.

Proponuje się również jednorazowy wyjątek od zasad zatrudnienia w Polskiej Akademii Nauk. Prezydium PAN w terminie miesiąca od wejścia ustawy w życie powoła komisję w celu zarekomendowania zatrudnienia byłych pracowników Instytutu Pamięci Narodowej. Komisja terminie 3 miesięcy przedstawi Prezydium PAN rekomendacje zatrudnienia byłych pracowników IPN. Prezydium PAN będzie mogło polecić dyrektorowi właściwej jednostki naukowej nawiązanie stosunku pracy z byłymi pracownikami IPN, którzy uzyskali pozytywne rekomendacje komisji. Zatrudnienie zostanie sfinansowane w formie dotacji ministra właściwego do spraw nauki i szkolnictwa wyższego.

Zgodnie z **art. 75** zachowuje się w mocy decyzje Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej wydane przed dniem wejścia ustawy w życie. Postępowania przed Prezesem IPN niezakończone do dnia wejścia ustawy w życie podlegają umorzeniu. W postępowania, których Prezes IPN jest stroną, w miejsce strony wchodzi odpowiednie organy zgodnie z właściwością wskazaną w ustawie.

Na podstawie **art. 77** Sejm Rzeczypospolitej Polskiej dokona wyboru pierwszego Prezesa Instytutu Ochrony Konstytucji w terminie dwóch miesięcy od dnia wejścia przepisu w życie, a wskazane w ustawie organy dokonają wyboru członków Rady Instytutu pierwszej kadencji. Zgodnie z **art. 79** z dniem wejścia ustawy w życie upłynie kadencja Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej oraz członków Kolegium Instytutu Pamięci Narodowej i rozpocznie się kadencja pierwszego Prezesa Instytutu Ochrony Konstytucji.

Proponuje się, by ustawa weszła w życie z dniem 1 stycznia 2022 r., z wyjątkiem art. 9, art. 10 i art. 76, które wejdą w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

3. Przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne

W wyniku wejścia w życie proponowanej ustawy zwiększy się efektywność wykonywania zadań finansowanych ze środków publicznych. Kompetencje i zadania, zgromadzone dzisiaj w jednym, nieefektywnym i podatnym na polityczne wpływy podmiocie zostaną podzielone między instytucje wykonujące tożsame lub podobne zadania.

4. Źródła finansowania

Instytut Ochrony Konstytucji finansowany będzie z odrębnej części budżetu państwa, a pozostałe podmioty z dotacji przekazywanych przez właściwych ministrów lub za pomocą zwiększenia obecnego finansowania. Koszty wejścia w życie niniejszej ustawy będą niższe od dotychczasowych kosztów funkcjonowania Instytutu Pamięci Narodowej (397,8 mln zł w 2021 r.)

5. Założenia podstawowych aktów wykonawczych

Art. 17. ust. 2.

Rozporządzenie ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego, w sprawie szczegółowych warunków udostępniania niektórych materiałów archiwalnych

Art. 18. ust. 2.

Rozporządzenie ministra właściwego do spraw sprawiedliwości w sprawie szczegółowych zasad postępowania w sprawach przestępstw stanowiących zbrodnie przeciwko pokojowi, ludzkości lub zbrodnie wojenne.

Art. 20. ust 2.

Rozporządzenie ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w sprawie określenia szczegółowych zasad wykonywania niektórych zadań ministra

Art. 69 ust. 3

Rozporządzenie ministra właściwego do spraw finansów publicznych w sprawie określenia szczegółowych zasad przekazania środków niektórym podmiotom w 2022 roku.

Art. 74 ust. 7

Rozporządzenie ministra właściwego do spraw nauki i szkolnictwa wyższego określenia szczegółowych zasad przekazania środków niektórym podmiotom w 2022 roku.

6. Wpływ na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców

Projekt nie będzie miał wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców.

7. Oświadczenie o zgodności projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej albo oświadczenie, że przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

8. Konsultacje społeczne

Projekt nie był poddany konsultacjom społecznym, ale uwzględnia uwagi przekazane projektodawcy przez przedstawicieli zainteresowanych środowisk.